

Plats och tid	Stadshuset i Skövde, Sessionssalen Elin, kl. 13.05–15.25	
Beslutande	Mikael Wendt (L), Falköping, ordförande Karolina Bergström (S), Falköping Knut Indebetou (M), Hjo Anders Karlsson (S), Hjo Anders Lundgren (C), Karlsborg Peter Kornestedt (S), Karlsborg Michael Nimstad (M), Skövde, 1:e vice ordförande Joakim Österlund (SD), Skövde Lena Åberg (L), Tibro, 2:e vice ordförande Thomas Carlsson (S), Tibro ersätter Urban Samuelsson (M), Tibro	
Övriga närvarande	Ersättare	Övriga
	Roland Wanner (MP), Falköping Christer Carlsson (SD), Falköping Kenny Johansson (S), Hjo Anders Ståhl (L), Karlsborg Anna Bruzell (S), Karlsborg Linda Schultz Forsberg (S), Skövde Lars Lundgren (SP), Skövde	Pelle Holmström, förbundschef Jenny Möller, avdelningschef Anna Toftedahl, avdelningschef Eleonor Daag, sekreterare Johanna Söderholm, miljöinspektör Nicke Berzén, handläggare Johanna Söderholm, miljöinspektör Alice Forssman, miljöinspektör, § 59a
Ajournering	Kl. 14.10–14.35	
Utses att justera	Anders Karlsson	
Underskrifter	Protokollet är justerat digitalt, se sista sidan i dokumentet.	
Sekreterare	Eleonor Daag	Paragrafer 48–61
Ordförande	Mikael Wendt (L)	
Justerare	Anders Karlsson (S)	

Innehållsförteckning

Behovsutredning för tillsyn och kontroll inför år 2026–2028.....	3
Tillsyns- och kontrollplan för Miljönämnden östra Skaraborg 2026–2028	4
Handlingsplan för miljönämndens arbete med förorenade områden åren 2026– 2029	5
Miljönämndens verksamhetsmål för år 2026	6
Kartering av risker inför år 2026	7
Internkontrollplan för år 2026	8
Revidering av delegationsordning för Miljönämnden östra Skaraborg	9
Revidering av dokumenthanteringsplan för Miljönämnden östra Skaraborg	11
Länsstyrelsens revision av miljönämndens tillsyn enligt miljöbalken – Underrättelse om brister i miljöbalkstillsynen	12
Sluttäckning av de äldre delarna av Risängens deponi, Skövde kommun – nytt beslut efter ändring av verksamhetsutövare	17
Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken från länsstyrelsen för verksamheter i Essunga kommun.....	34
Information.....	36
Projektrapporter.....	37
Övriga frågor	38

Behovsutredning för tillsyn och kontroll inför år 2026–2028

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa behovsutredningen för tillsyn och kontroll för åren 2026–2028.

Redogörelse för ärendet

Enligt direktionsriktlinjen för planering, uppföljning och verksamhetsutveckling ska nämnden utreda behovet av tid och personalresurser för tillsyn och kontroll varje år.

Behovsutredningen ska omfatta tillsyn, kontroll och prövning enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, lagen om foder och animaliska biprodukter, tobakslagen, strålskyddslagen och lagen om sprängämnesprekursorer. Behovsutredningen omfattar också förbundets nya ansvarsområden inom alkohol och tobak. Utredningen ska omfatta en treårsperiod.

Behovsutredningen kommer att ligga till grund för budget och strategisk plan, nämndens mål samt för tillsyns- och kontrollplaner.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-20

Behovsutredning för tillsyn och kontroll inför åren 2026–2028

Bilaga

Behovsutredning för tillsyn och kontroll inför åren 2026–2028

Tillsyns- och kontrollplan för Miljönämnden östra Skaraborg 2026–2028

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa tillsyns- och kontrollplanen för åren 2026–2028.

Nämnden delegerar rätten till miljökontoret att genomföra smärre justeringar i tillsyns- och kontrollplanen vid behov.

Redogörelse för ärendet

Enligt direktionens riktlinje för planering, uppföljning och verksamhetsutveckling ska nämnden årligen upprätta en samlad tillsyns- och kontrollplan som omfattar myndighetens ansvarsområde. Planen ska grundas på en behovsutredning.

Eftersom verkligheten ändras under verksamhetsåret och därmed behoven behöver tillsyns- och kontrollplanen mindre justeringar. För att inte belasta nämnden med dessa smärre ändringar delegerar nämnden rätten att genomföra dessa ändringar efter det att nämnden antagit planen.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-18

Tillsyns- och kontrollplan för Miljönämnden östra Skaraborg 2026–2028

Bilaga

Tillsyns- och kontrollplan för Miljönämnden östra Skaraborg 2026–2028

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Handlingsplan för miljönämndens arbete med förorenade områden åren 2026–2029

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa en handlingsplan för miljönämndens arbete med förorenade områden åren 2026–2029.

Redogörelse för ärendet

Den 13 september 2017 fattade nämnden beslut (MN § 46) om en handlingsplan för förorenade områden. Syftet var att nå miljökvalitetsmålet giftfri miljö med preciseringen att ”förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön”.

Miljönämnden fattade beslut om en reviderad handlingsplan den 23 september 2021 (MN § 62) med anledning av att länsstyrelsen fattat beslut av nya regionala tilläggsmål till den nationella miljömålen. Denna handlingsplan innehöll mål för vad som skulle vara genomfört senast 2025.

För närvarande pågår ett arbete med att inventera PFAS-förorenade områden. Resultatet av detta kommer med stor sannolikhet innebära att fler förorenade områden bedöms som prioriterade. Miljönämndens handlingsplan för åren 2026–2029 innehåller inte denna nya information eftersom inventeringen inte är färdig. Dessutom tillkommer Essunga kommun från och med 2026 i Miljösamverkan östra Skaraborg och gällande handlingsplan innefattar inte förhållandena i den nya medlemskommunen.

I den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken 2026–2029 är en utpekad aktivitet för tillsynsmyndigheterna att senast årsskiftet 2026/2027 utifrån länsstyrelsernas strategipaket upprätta handlingsplaner eller motsvarande styrdokument för tillsyn av prioriterade förorenade områden. I motiveringen till aktiviteten uttrycker Naturvårdsverket att tillsynsmyndigheterna behöver prioritera mellan sina prioriterade tillsynsobjekt. I Sverige finns mer än 9 500 prioriterade förorenade områden med potentiellt mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa och miljö, så kallade riskklass 1- och 2-objekt.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-13

Handlingsplan för Miljönämnden östra Skaraborgs arbete med förorenade områden åren 2026–2029

Bilaga

Handlingsplan för Miljönämnden östra Skaraborgs arbete med förorenade områden åren 2026–2029

Miljönämndens verksamhetsmål för år 2026

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att anta mål för år 2026 inom verksamhetsperspektiven tillsyn/kontroll, kund, medarbetare och finansiering.

Redogörelse för ärendet

Inför varje verksamhetsår beslutar miljönämnden om mål för verksamheten. Direktionen beslutar om övergripande strategiska mål inom respektive verksamhetsperspektiv. Nämnden beslutar om verksamhetsmål som är relaterade till direktionens strategiska mål.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-13
Miljönämndens verksamhetsmål för år 2026

Bilaga

Miljönämndens verksamhetsmål för år 2026

Kartering av risker inför år 2026

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att anta en kartering av risker inför år 2026.

Redogörelse för ärendet

Enligt nämndriktlinjen för riskanalys och internkontroll ska miljönämnden kartera och klassa risker en gång per år.

Vid riskklassningar ska nämnden bedöma riskernas väsentlighetsgrad och sannolikheten att risken inträffar. Detta sker med hjälp av en femgradig skala. Den sammanlagda riskklassen fås fram i en matris:

VÄSENTLIGHET					
Mycket allvarlig	5	6	7	8	9
Allvarlig	4	5	6	7	8
Kännbar	3	4	5	6	7
Lindrig	2	3	4	5	6
Försumbar	1	2	3	4	5
SANNOLIKHET	Osannolik	Mindre sannolik	Möjlig	Sannolik	Mycket sannolik

Inför år 2026 har tre risker ökat i riskbedömning beroende på ökning av medlemskommuner och tillsynsområden. Två risker har minskat. Tre risker har tagits bort. Ett antal redaktionella ändringar har gjorts.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-13
Kartering av risker inför år 2026

Bilaga

Kartering av risker inför år 2026

Internkontrollplan för år 2026

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa internkontrollplanen för år 2026.

Redogörelse för ärendet

Enligt nämndriktlinjen för internkontroll ska miljönämnden anta en internkontrollplan för varje år.

Internkontrollplanen är en plan för kontroll av den egna verksamheten. Planen ska ta hänsyn till den riskanalys som genomförts och till nämndens prioriterade mål. Planen ska också ge möjlighet att jämföra nämndens verksamheter med andra.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-13
Internkontrollplan för år 2026

Bilaga

Internkontrollplan för år 2026

Revidering av delegationsordning för Miljönämnden östra Skaraborg

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att anta en reviderad delegationsordning och att den ska gälla från och med den 1 januari 2026.

Förbundschefen får ge annan anställd i uppdrag att besluta i dennes ställe (vidaredelegering).

Denna delegationsordning ersätter nämndens tidigare delegationsordning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden beslutade om den nu gällande delegationsordningen den 8 november 2023, MN § 45.

I den reviderade delegationsordningen föreslås ett tillägg av punkter för att kunna fatta beslut med anledning av nämndens utökade ansvar enligt förbundsordningen. Utökningen omfattar ansvar enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

Delegationsordningen har också reviderats för att kunna fatta beslut om en åtgärd antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt nya krav i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I övrigt behövs några få redaktionella ändringar.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Bestämmelser om delegering av ärenden finns i 6 kap. kommunallagen (2017:725).

37 § En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att besluta enligt 7 kap. 5–8 §§.

MN § 54 forts.

38 § Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

39 § En nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-25
Delegationsordning för Miljönämnden östra Skaraborg

Bilaga

Delegationsordning för Miljönämnden östra Skaraborg

Revidering av dokumenthanteringsplan för Miljönämnden östra Skaraborg

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa en reviderad dokumenthanteringsplan att gälla från den 1 januari 2026.

Redogörelse för ärendet

Enligt § 6 arkivlagen ska varje myndighet upprätta en plan som beskriver myndighetens handlingar och hur dessa ska hanteras. Nämndens senaste dokumenthanteringsplan fastställdes den 4 december 2024, § 70.

De flesta av kommunalförbundets handlingar är digitala, endast ett fåtal handlingar ska bevaras på papper.

Det som är nytt i denna version av dokumenthanteringsplanen är avsnitt för de lagar med tillhörande processer som ingår i miljönämndens nya ansvarsområden: alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel. Några få uppdateringar och redaktionella ändringar har gjorts i övriga delar av planen.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-13

Dokumenthanteringsplan för Miljönämnden östra Skaraborg

Bilaga

Dokumenthanteringsplan för Miljönämnden östra Skaraborg

Länsstyrelsens revision av miljönämndens tillsyn enligt miljöbalken – Underrättelse om brister i miljöbalkstillsynen

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg lämnar följande yttrande på Länsstyrelsen Västra Götalands kommunikering om brister i miljöbalkstillsynen:

Nämnden lyfter fram de fem huvudpunkter som länsstyrelsen redovisar och kommenterar nedan. Delpunkter inom varje punkt tar nämnden till sig och utreder och förbättrar utifrån länsstyrelsens underlag.

Punkt 1: En behovsutredning som visar tillsynsbehovet för 2026–2028 behöver tas fram

Nämnden konstaterar att länsstyrelsen i flera punkter lyfter fram flera förbättringsområden för behovsutredningen. Förbundet har påbörjat arbetet med att omstrukturera behovsutredningen. Dock med målsättningen att den ska vara omarbetad inför verksamhetsåret 2027. Förbundet har under de senaste åren förändrats gällande bland annat arbetssätt vilket gör att underlaget för nuvarande förutsättningar, resursbehov eller fastställda schabloner behöver utvecklas. Samtidigt har vi konstaterat att det finns antaganden och underlag som är felaktiga vilket har skapat en felaktig fördelning av resurser exempelvis inom händelsestyrd tillsyn inom de flesta av nämndens ansvarsområden och även inom exempelvis tillsyn av lantbruk.

Förbundet arbetar intensivt med att inhämta underlag för att kunna redovisa just det som länsstyrelsen framför, de verkliga förutsättningarna, och inte tidigare redovisad tid eller uppfattningar om behovet. Samtidigt pågår arbete med att beskriva hur exempelvis miljömålsarbetet påverkar vårt lokala tillsynsarbete och utveckling av särskilda tillsynsområden, t.ex. förorenade områden. Här finns en koppling till den nationella tillsynsstrategin där nämnden har antagit en handlingsplan som är i linje med tillsynsstrategin.

Nämnden vill i sammanhanget förtydliga att utgångspunkten i behovsutredningen inte är tidsredovisning. Utgångspunkten är ett antal fasta planeringsschabloner där tidsredovisningen är en faktor för att kunna utreda om planeringsschablonen är rätt över tid eller om den behöver justeras.

Nämnden håller med länsstyrelsen om att underlaget för behovsutredningen behöver utvecklas och förbättras inom de områden som länsstyrelsen redovisar. Nämnden anser dock inte att bristerna är så akuta att de måste korrigeras direkt inför 2026 års behovsutredning.

MN § 56 forts.

Nämnden anser att mer underlag behöver inhämtas för att det ska gå att göra säkra analyser av de verkliga behoven varvid nämnden bedömer att det tidigast kan göras inför behovsutredningen för år 2027. Om länsstyrelsen ändå anser att behovsutredningen inför år 2026 ska utvecklas enligt underlaget önskar nämnden att länsstyrelsen anger en prioritering av uppgifter som ska inarbetas inför år 2026 års behovsutredning.

Punkt 2: En tillsynsplan för 2026 som är fastställd av ansvarig nämnd behöver tas fram

Nämnden konstaterar att länsstyrelsen i flera punkter lyfter fram flera förbättringsområden för tillsynsplanen som är rimliga. Att ändra planen utifrån länsstyrelsens synpunkter kräver ett mer omfattande arbete vilket gör att vi under år 2026 kan arbeta om tillsynsplanen och revidera den inför år 2027. Nämnden önskar att tillsynsplanen kan arbetas om inför år 2027 eftersom den är starkt ihopkopplad med behovsutredningen.

Punkt 3: En kompetensutvecklingsplan behöver tas fram som bygger på en aktuell kartläggning av tillgänglig kompetens samt vilket behov det finns av kompetensutveckling hos personalen.

Nämnden har påbörjat arbetet med en kompetensutvecklingsplan genom att vi genomfört en kompetensinventering på kontoret som slutfördes den 30 oktober 2025. Inventeringen kommer diskuteras vid medarbetarsamtal under hösten och därefter sammanställas och förbättras.

Inventeringen ger en bedömning på individnivå samt team- och kontorsnivå för respektive kompetensområde.

Inventeringen omfattade följande kompetensområden:

- Verksamhetssystemet Ecos
- Juridik inkl. tillämpning
- Kommunikation, motiverande samtal
- Tillsynsmetodik (inspektion, revision, provtagning/mätinstrument)
- Beredskapsärenden (krisberedskap, utsläpp, legionella)
- Planeringsarbete, sprintmetoden
- **Livsmedelslagstiftningen**
 - Livsmedelsanläggningar
 - Dricksvattenanläggningar
 - Kosttillskott
 - FCM (material i kontakt med livsmedel)
 - Utbrott/matförgiftningar
 - RASFF

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 56 forts.

- **Miljöbalken**
 - Avfall
 - Deponier
 - Illegal avfallshantering
 - Farligt avfall
 - Flergångsförpackningar serveringsställen
 - Buller
 - Biogas
 - Nedskräpning
 - Masshantering/Schaktmassor
 - Verkstäder, metallbearbetning
 - Förbränningsanläggningar
 - Vindkraft
 - Kemikalietillsyn
 - Köldmedia
 - Fordonstvätt, bensinstationer, oljeavskiljare
 - Avloppsreningsverk
 - Enskilda avlopp
 - Dagvatten
 - Grus, berg och materialtäkter
 - Lantbruk, hästgårdar, gödsel
 - Värmepumpar
 - Förorenade områden
 - Skolor, förskolor
 - Bassängbad
 - Strandbad
 - Hygieniska verksamheter
 - Tillsyn bostäder
 - Kyltorn
 - Objektsburen smitta inkl. legionella
 - Djur inom detaljplanerat område/skadedjur
- **Strålskyddslagen**
 - Radon
 - Solarier
- **Tobakslagen**
 - Rökfria miljöer
- **Lagen om animaliska biprodukter**
- **Lagen om föroreningar från fartyg**
- **Lagen om sprängämnesprekursorer**

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 56 forts.

Punkt 4: En ny grund för taxan behöver beräknas då bakgrunden till nuvarande taxa är från 2018.

Miljönämnden håller med länsstyrelsen om att en ny grundfaktor för taxan behöver tas fram. Med anledning av förbundets förändringar med bland annat utökning av nya medlemskommuner har förbundet medvetet väntat med att beräkna en ny grundfaktor. Detta med bakgrund i att förbundets förändringar kan komma att påverka grundfaktorn. Nämndens plan är att inför år 2027 ta fram en ny grundfaktor för miljöbalkstaxan.

Punkt 5: Miljönämnden behöver göra en generell översyn av styrande dokument såsom rutiner, mallar, utbildning samt processbeskrivningar så att det är tydligt hur de ska användas och vilken funktion de har.

Nämnden har tidigare konstaterat att det finns brister i kvaliteten i våra styrande dokument. Därför är arbetet påbörjat med att se över alla styrande dokument samt rutiner och processer. Detta arbete är påbörjat i samband med att förbundet bytte plattform för intranät och så även arbetssätt för att lagra, visa och använda våra interna dokument. Arbetet pågår.

Kontoret har också de senaste åren arbetat med att ha en gemensam kontrollprocess för att likrikta tillsynen men också för att kunna mäta och utvärdera vår tillsyn och kontroll. Den gemensamma kontrollprocessen skapar möjlighet, förutom att ha gemensamma arbetssätt, att på ett bra sätt kunna göra likvärdiga bedömningar och uppnå samsyn. Detta arbete är en framgång för nämnden för att kunna ha en utvecklad samsyn och förbättringsarbete och även att kunna följa upp tillsynen inom olika områden på likartat sätt.

Nämnden konstaterar också att vi kontinuerligt behöver arbeta med att förbättra vårt arbetssätt för att nå det som länsstyrelsen påpekar. Den gemensamma kontrollprocessen ger oss dock en bra grundförutsättning för att kunna göra likvärdiga bedömningar i vårt tillsynsarbete vilket självklart kan förbättras.

Nämnden ser positivt på länsstyrelsens förslag till förbättringar gällande föreläggande som tillsynsverktyg, klagomålsärenden, bedömningar och arbetssätt mellan miljöskyddsteamet och rutiner för tillsyn av små avlopp.

Förbättringar kommer genomföras utifrån länsstyrelsens underlag.

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen i Västra Götaland genomförde den 27 mars 2025 uppföljning och utvärdering av förbundets miljöbalkstillsyn. Den 17 oktober 2025 fick nämnden en underrättelse om brister i miljöbalkstillsynen. Nämnden har möjlighet att lämna synpunkter på de brister som länsstyrelsen beskriver.

MN § 56 forts.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-13

Rapport från länsstyrelsen daterad 20025-09-03, ärende 1987-2025

Underrättelse från länsstyrelsen daterad 2025-10-17, ärende 41712-2025

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen Västra Götalands län, dnr 41712-2025

Sluttäckning av de äldre delarna av Risängens deponi, Skövde kommun – nytt beslut efter ändring av verksamhetsutövare

Anläggningens namn: Risängens Avfallsanläggning och ÅVC

Verksamhetsutövare: Skövde kommun, servicenämnden

Org.nr/personnr: 212000-1710

Besöksadress: Risängen

Fastighetsbeteckning: Skövde 5:258, Skövde

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förelägga Skövde kommun, org.nr 212000-1710, om att lämna in en plan för sluttäckning av område 1–5 (se karta under ”Redogörelse för ärendet”) på Risängens nordvästra område. Planen ska visa hur en sluttäckning ska konstrueras så att mängden lakvatten som passerar genom täckningen inte överskrider eller kan antas komma att överskrida 50 liter per kvadratmeter och år. Skövde kommun ska lämna planen till miljönämnden senast sex månader efter att detta beslut har vunnit laga kraft.

Skövde kommun har rätt att överklaga beslutet. Information om bland annat vad överklagan ska innehålla finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Skövde kommun meddelade Miljösamverkan östra Skaraborg den 26 juni 2025 att de tagit över tillståndet för Risängens avfallsanläggning och återvinningscentral (ÅVC). Tidigare verksamhetsutövare var kommunalförbundet Avfall & Återvinning Skaraborg (A&ÅS), kommunalförbund. Idag bedrivs på ÅVC:n verksamhet med mottagning av avfall från hushåll vid Risängens deponi. Lagring och balning av brännbart avfall sker i Skövde Energis regi. Avfall har mottagits och deponerats vid anläggningen sedan början av 1940-talet. Deponiverksamhet i kommunalförbundets egen regi avslutades 2008.

Det nuvarande tillståndet för verksamheten erhöles av miljöprövningsdelegationen 2007-05-11. Beslutet överklagades. Miljödomstolen Vänersborgs tingsrätt/allmän domstol meddelade dom 2008-02-27.

Avslutningsplan för delar av Risängen 2019-07-01

Miljönämnden godkände avslutningsplanen för delar av Risängens deponi den 1 juli 2019 och förelade om sju försiktighetsmått i delegationsbeslutet. Under rubriken ”Övrigt” i delegationsbeslutet skriver miljönämnden att frågan om sluttäckning av de äldre delarna av deponins norra och västra område kommer att behandlas i ett separat ärende.

MN § 57 forts.

Dessa äldre delar är område 1–5 (se bild 1) där deponering har skett i olika omgångar sedan början av 1940-talet.

Bild 1. Färgmarkerade områden är område 1–5 som är äldre delar av Risängens deponi. Område 1 och 5 är slänter, på område 2 finns A&ÅS återvinningscentral och XR Miljöhantering, område 3 är en plan yta som hänger ihop med område 2, område 4 är en förhöjd yta för omlastning och lagring av material.

I samband med ärendet om avslutningsplanen för deponin begärde miljönämnden den 13 augusti 2014 in ett antal kompletteringar på avslutningsplanen, bland annat angående redan avslutade delar. Avfallshantering Östra Skaraborg (AÖS) (som A&ÅS hette då) tog hjälp av Sweco för att besvara frågorna. Nedan följer miljönämndens frågor och AÖS svar:

Fråga: Vilka typer av avfall har deponerats där? Markera på ritning.

Svar: "Område 1, 2 och 3 hör till de äldsta delarna av avfallsanläggningen. Deponeringen påbörjades på 1940-talet i dessa delar. Man kan därför förvänta sig att deponerat avfall består av blandat hushållsavfall, industriavfall och byggavfall. Inom västra delen av etapp 1 har huvudsakligen industriavfall, byggavfall och slam deponerats medan hushållsavfall deponerats i östra delen av etapp 1. Inom delområde 4 och 5 kan man därför förvänta sig att samma typ av avfall har deponerats."

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 57 forts.

Fråga: Vilket år avslutades respektive yta?

Svar: "Inom delområde 2 har ÅVC-verksamhet och verksamheten som hanterat farligt avfall (idag XR miljöhantering) pågått under många år. XR miljöhantering (f.d. Skaraborgs miljöhantering) har haft verksamhet på platsen åtminstone sedan 1984. Tillstånd för mellanlagring av farligt avfall erhöles 1982. ÅVC:n invigdes 1991. Delområde 2 bedöms därmed ha varit avslutat åtminstone sedan 1984. Delområde 3 ligger på ungefär samma nivå som område 2 och bedöms därmed vara avslutad vid samma tid. Området omfattar mellanlagringsytor och körytor. Slänten, delområde 1, täcktes med jord, sannolikt i samband med att verksamhetsytorna iordningställdes. Därefter har träd planterats och buskar etablerats i slänten vilket har gett ett bra insynsskydd mot deponin. I de gamla tillstånden från 1984 och 1989 har insynsskyddet kommenterats och i ansökan nämns att en vegetationsplan har upprättats med syfte att förbättra insynsskyddet. Delområde 4 är idag en yta för omlastning och mellanlagring av avfall. Ytan avslutades för deponering under 1990-talet och grusades av. Område 5 vilket består av en slänt mot Komponentvägen är också täckt med jord och träd har planterats i enlighet med den vegetationsplan som nämns i tillståndet från 1989. Slänten började iordningställas 1989."

Fråga: Vilka sluttäckningsåtgärder har vidtagits för respektive yta?

Svar: "Område 2 är asfalterade med uppsamling av dagvatten som idag leds till lakvattensystemet. Övriga ytor har sluttäckts med jord eller grus. I ett delbeslut från 1978 (Dnr 77/77) anges att sluttäckningen av slänter ska ske successivt och att ett lager på 20–25 cm matjord, blandning av slam och bark eller liknade. Sluttäckningen av slänterna mot norr och väster har också skett på detta sätt."

Fråga: Uppfylls kriteriet max perkolation 5 l/m² och år för ytor där farligt avfall har deponerats samt max 50 l/m² och år för områden med icke-farligt avfall?

Svar: Inom de delar som bedömts som sluttäckta har inget farligt avfall deponerats vad man vet. Sluttäckningen inom de aktuella områdena uppfyller inte genomströmningskravet på 50 l/m² och år som gäller för deponier som var i drift 16 juli 2001 då deponeringsförfordningen trädde i kraft. På de områden som bedöms avslutade har inget avfall deponerats sedan 1980-talet. Dessa områden har sluttäckts enligt dåtidens krav. Deponeringsförfordningen gäller därmed inte för de aktuella ytorna."

MN § 57 forts.

Fråga: Om nej på ovanstående för någon av ytorna, hur stor volym lakvatten bildas per år för respektive yta jämfört med om kriterierna i fråga 5 hade uppfyllts?

Svar: Lakvattenbildningen bedöms som samma inom alla delområden. Ytan är totalt 8,2 ha. Årsmedelnederbörden för Skövde är 559 mm (SMHI:s station Lanna). Årsavdunstningen är 400 mm/år (SMHI) vilket ger en nettonederbörd på ca 160 mm/år. Lakvattenbildningen kan då beräknas till 13 120 m³ per år eftersom även dagvattnet från de asfalterade ytorna går till lakvattensystemet. Lakvattenmängden som pumpas till Stadskvarns reningsverk uppgår till ca 150 000 m³ per år. Andelen lakvatten från de avslutade ytorna uppgår därmed till 9%. Om genomströmningskravet på maximalt 50 l/m² och år uppfylls skulle lakvattenmängden från samma yta uppgå till ca 4 100 m³ /år.”

Fråga: Har sluttäckningen av dessa ytor kontrollerats och godkänts av den dåvarande tillsynsmyndigheten? Om ja, bifoga kopia av beslutet.

Svar: Det finns inga beslut från tillsynsmyndigheten om godkända avslutade ytor. Men i och med att tillstånd erhållits både för hantering av farligt avfall inom nuvarande XR:s område och återvinningsverksamhet på återvinningscentralen kan man utgå från att dessa ytor är godkända avslutade deponeringsytor.”

Möte om sluttäckning 2019-02-04

Miljönämnden hade ett möte med AÖS och Skövde kommun den 4 februari 2019 om sluttäckning av de äldre delarna av Risängens deponi.

AÖS berättade då i stora drag vad de tillsammans med arkivarien på Skövde kommun hade hittat i form av dokumentation som visar att äldre delar på Risängen är sluttäckta.

Efter mötet gav AÖS miljönämnden rapporten ”Utredning om avslutande av Risängens nordvästra delar – Resultat av arkivsökningar 2018”, daterad 2019-02-04. Rapporten togs fram med anledning av att miljönämnden hade ifrågasatt att de nordvästra delarna av Risängen med före detta deponi var avslutade och sluttäckta. Arkivsökningar hade genomförts under sommaren och hösten av Skövde kommuns arkiv och AÖS arkiv. Under rubriken ”Sammanfattande bedömning” i rapporten ”Utredning om avslutande av Risängens nordvästra delar – resultat av arkivsökningar 2018” anger man följande syn på/omständigheter för de olika områdena:

MN § 57 forts.

Område 1 och 5: "I 1987 års verksamhetsbeskrivning beskrivs: "under hösten planterades buskar och träd på slänten för att skapa naturlig fasad mot Komponentvägen". AÖS uppfattar det som att det var en vid den tiden icke ifrågasatt metod. Åtgärden följer även den vegetationsplan som fanns med i ansökan in tillstånd till fortsatt deponering 1988 där det framgår att plantering redan påbörjats i den västra slänten. Område 5 anses därmed vara avslutat och åtgärdat i enlighet med den tidens regler.

I samband med en inspektion 1994 konstateras att "slänterna mot Komponentvägen i väster och längs upplagets norra del har avslutats. Slänterna ger ett mycket gott intryck med gräs, buskar och träd". Dvs. samma åtgärd som tidigare gjorts för det västra området (område 5) har nu gjorts för det norra området (område 1). Område 1 anses därmed vara avslutat och åtgärdat i enlighet med den tidens regler."

Område 2 och 3: "Vid granskning av flygbilder 1960 och 1975 konstateras andra verksamheter på ytorna vilket tyder på att ytorna ansetts vara avslutade. I övrigt visar dessa flygbilder på mycket snarlika förhållanden på platsen för dessa delar.

I samband med anläggandet av mottagningsstationen för oljehaltigt avfall 1972 (annan plats inom område 3, än där miljöstationen ligger idag) konstaterades att området varit utfyllt sedan ett 10-tal år tillbaka och att ytan blivit ordentligt komprimerad och tät. Länsstyrelsen kommenterar inte heller formuleringen att ytan är tät, vilket tyder på ytan anses vara avslutad och godkänd.

I koncessionsansökan från 1977 ligger stora delar av område 2 utanför de ytor som vara aktuella för fortsatt deponering, vilket tyder på att denna del ansågs vara avslutade redan innan tiden för den första tillståndsansökan 1977.

Någon ytterligare deponering i område 2 och 3 bedöms inte ha skett efter 1972 (enligt ovan "ett tiotal år innan 1972) Detta bevisas av att område 2 och 3 till stora delar ligger inom samma nivå och att de höjdskillnader som finns i området 3:s norra och södra del fanns redan 1972 (se karta i länsstyrelsens beslut 1972)."

Område 4: "Deponering i det östra området bedöms ha upphört under första halvan av 1990-talet. Ytan har sedan iordningställts för omlastning och sorteringsverksamhet. Stora mängder byggbetong tillfördes för att skapa bärighet och stora delar av ytan är antingen belagd med asfalt eller betong. Dokumentation saknas, men AÖS bedömer det vara rimligt att detta följer dåtidens krav på avslutade åtgärder på deponin.

MN § 57 forts.

Deponering inom det västra områdets pågick längre än i det östra området och det är inte helt klart om deponering faktiskt upphörde på denna plats innan 2001. AÖS finner det därför vara rimligt att vidta sluttäckningsåtgärder i denna västra del ned till nivå för ytan för omlastning/sortering (+133 möh).”

Efter mötet begärde miljönämnden en komplettering i form av ett föreläggande, eftersom ”Utredning om avslutande av Risängens nordvästra delar – Resultat av arkivsökningar 2018” lämnade frågor obesvarade. Följande kompletteringar begärdes:

1. En redovisning av hur en utebliven sluttäckning av de äldre delarna av Risängens deponi (område 1–5, se bild 1) skulle påverka lakvattnet från hela verksamhetsområdet.
2. En redovisning av kostnaderna för en sluttäckning av hela Risängens verksamhetsområde.
3. En redovisning med uppgifter om vilka typer av massor den norra (område 1) respektive västra slänterna (område 5) innehåller, med vilket material de är täckta med och hur tjockt det täckande lagret är samt hur stabiliteten ser ut.
4. En redogörelse för skäl till att inte sluttäcka Risängens verksamhetsområde i sin helhet.”

AÖS skickade in följande svar på miljönämndens föreläggande den 22 december 2020:

1. ”Det rör sig inte om en utebliven sluttäckning. Ytan har (med undantag av delar av område 4, där det inte gått att visa på att deponering inte skett efter 2001) varit sluttäckt sedan länge. Detta har redovisats i tidigare inskickade handlingar i ärendet. Sluttäckningen utfördes enligt då gällande krav. En sluttäckning av de olika delområdena skulle innebära en förnyad sluttäckning av en redan tidigare sluttäckt yta.

Nedan redovisas beräkning av potentiell lakvattenbildning från området i jämförelse med kraven på en ”modern sluttäckning” samt lakvattenbildande upptryckande grundvatten.

MN § 57 forts.

	Yta	Potential lakvattenbildning, nuläge	Lakvattenbildning, om 50 l/m ² , år*
Område 1	2,54 ha	2 246 m ³ , varav avrinning 1 224 m ³	1 270 m ³
Område 2	1,37 ha	55 m ³	685 m ³
Område 3	0,97 ha	1 064 m ³	485 m ³
Område 4	1,91 ha	3 206 m ³ , varav yta där deponi kan ha skett efter 2001: 548 m ³	955 m ³
Område 5	1,22 ha	1 325 m ³ , varav avrinning 786 m ³	610 m ³
Summa	8,01 ha	5 986 m ³ Varav avrinning till lakvatten: 2 010 m ³ Varav yta där deponi kan ha skett efter 2001: 548 m ³	4 005 m ³

* Vilket utgör dagens krav på sluttäckning enligt deponiförordningen.

Genom att göra om befintligt lakvattendike i släntfot i område A till en lakvattendrainering och genom att säkra att aktuell avrinning både från område 1 och 5 tas om hand som ytvatten istället för lakvatten skulle ytterligare 2 010 m³ vatten avskiljas från lakvattnet (1 224 från område 1 och 786 m³ från område 2). En sådan åtgärd skulle innebära lakvattenbildning från området sjunker ned till den storleksnivå som motsvarar den mängd lakvatten som accepteras vid en modern sluttäckning. Om dessutom den del av område 4 där deponering kan ha skett efter 2001 sluttäcks enligt dagens krav minskar lakvattenbildning från det området från 548 m³ till 237 m³, vilket skulle minska lakvattenbildningen ytterligare med 311 m³.”

2. ”Nedanstående utgör en sammanställning av kostnaderna och bygger på grova uppskattningar och har sammanställts i nedanstående tabell.

Allmänna kostnader vid förnyad sluttäckning av delområde 1-5:	Ca 20 mnkr
Områdesspecifika kostnader vid förnyad sluttäckning av delområde 1-5:	Ca 240 mnkr
Summa:	Ca 260 mnkr

Samtliga kostnader är redovisade exklusive moms. Utifrån ovanstående kan det konstateras att en förnyad sluttäckning av området skulle innebära omfattande kostnader och bedöms, utifrån den mycket lilla miljönytta en sådan förnyad sluttäckning innebär, inte vara ekonomiskt försvarbar. Därtill tillkommer att kommunens årliga arrendeintäkter, istället för att enbart minska till följd av den i avslutningsplanen planerade sluttäckningen, helt går förlorade. Arrendeintäkterna är idag på ca 520 tkr/år.”

MN § 57 forts.

3. "Släntstabiliteten är idag god för båda områden. Helt säker på vilka massor som använts i slänterna i norra (område 1) och västra slänten (område 5) kan man idag inte vara utan att schaktning för att kontrollera detta görs. Att genomföra en sådan åtgärd är inte att rekommendera då slänterna är branta och därmed mycket svåra att arbeta i utan att risk för skador uppstår. Åtgärden skulle också riskera att påverka den idag goda släntstabiliteten negativt och risk finns att oönskade skred därmed skulle kunna uppstå."
4. "Sluttäckning som utförts enligt tidigare gällande krav ska inte behövas göras om såvida det inte finns särskilda skäl för det. Med undantag av de delar av område 4, där det inte kunnat visas att deponering inte skett efter 2001, har det i tidigare rapport redovisats att området varit sluttäckt sedan länge." Rapporten heter "Utredning av Risängens nordvästra delar – resultat av arkivsökningar 2018" och är daterat till 2019-02-04. Författare till dokumentet är AÖS (som A&ÅS hette då).

Delområde	Sammanfattande bedömning och skäl därför
Delområde 1	Avslutad innan 1994. Sluttäckt enligt då gällande regler. Detta bekräftas av att träd har planterats samt vid inspektion av VBB Viak 1994-05-31
Delområde 2 och 3	Avslutad innan 1984, troligen redan innan/under 60-talet. Sluttäckt enligt då gällande regler. Detta bekräftas av att: - i anmälan, från 1972, rörande mottagningsstation för oljehaltigt avfall, som avser aktuellt område, framgår "Den del av soptippen där mottagningsstationen kommer att förläggas, har varit utfylld sedan ett tiotal år och har genom påfyllnad av täckmassor och körning med tunga fordon av allas slag, även komprimeringsmaskiner, blivit ordentligt komprimerad och tät". - Område 2 och 3 utgör de äldsta delarna av deponin, vilket bekräftas av historiska foton. Ytans höjdnivå, gällande praxis om att deponera i pallar (skikt) i kombination med granskning de genom tiderna olika deponeringsplanerna visar på att ytan inget deponeras på ytan efter 60. Se avsnitt 3 och 4 i tidigare inskickad handling "utredning om avslutande delar av Risängen nordvästra delar". - XR miljöhantering fick tillstånd till att bedriva mottagningsverksamhet av farligt avfall 1982. På de historiska fotona framgår att det bedrivits verksamhet på delar av ytan under mycket lång tid, verksamhet har funnits inom området så långt tillbaka i tiden som 1960 och 1975. ÄVC:n invigdes 1991. Därefter har stora delar av ytan (främst inom delområde 2) försetts med byggnader, betong eller asfalt.
Delområde 4 Förhöjd yta, västra delen	För det förhöjda området av de västra delarna av delområde 4 har det inte kunnat gå att visa att deponering inte skett efter 2001, dessa delar inte bedöms därmed inte vara sluttäcka. Se mer nedan angående utbredning av området.
Delområde 4 Resterande	Avslutad innan 1995. Sluttäckt enligt då gällande regler. Detta bekräftas av att: - Innan dagens verksamhet med omlastning mm bedrevs sorteringsverksamhet på platsen. Denna verksamhet finns bland annat redovisat i nulägesbeskrivningen till deponeringsplanen från 1995. Ytan försågs först med grus. I samband med att sorteringsplattan anlades 1997/1998 försågs dessutom en stor del av ytan med betong. Därefter har ytterligare delar inom området försetts med asfalt.
Delområde 5	Avslutad innan 1994. Sluttäckt enligt då gällande regler. Detta bekräftas av att: Trädplantering var påbörjad 1989. Sluttäckning därmed genomförd innan dess. Trädplantering slutförd innan 1994 vilket bekräftas vid inspektion av VBB Viak (1994-05-31)

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 57 forts.

”AÖS skriver att i miljöbalkens allmänna hänsynsregler (2 kap. miljöbalken) framgår att rimlighetsavvägningen (7 § 2 kap MB) ska göras: ”De kraven som sätts gäller i den utsträckning det inte kan anses vara orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnader för sådana åtgärder. Om förnyad sluttäckning av dessa redan sluttäckta delområden ska ske måste det därför finnas skäl för detta (tydligt minskad miljöpåverkan) och vara ekonomiskt försvarbara.”

Tillsynsbesök 2022-12-05

Miljönämnden gjorde ett tillsynsbesök av Risängens deponi och avfallsanläggning den 5 december 2022 och kom då överens med A&ÅS att miljönämnden skulle prioritera frågan om hur nämnden ser på sluttäckning av den östra delen av område 4. Miljönämnden svarade A&ÅS per e-post den 31 mars 2023 att nämnden anser att hela område 4 ska sluttäckas på så vis att konstruktionen ska säkra att mängden lakvatten som passerar genom täckningen inte överskrider eller kan komma att överskrida 50 liter per kvadratmeter och år.

Miljönämnden fattade beslut den 29 januari 2025 om att förelägga A&ÅS om att lämna in en plan för sluttäckning av område 1–5 på Risängens nordvästra område så att mängden lakvatten som passerar genom täckningen inte överskrider eller kan komma att överskrida 50 liter per kvadratmeter och år.

Efter det har Skövde kommun meddelat att de tagit över rollen som verksamhetsutövare den 26 juni 2025.

Möjlighet för Skövde kommun att lämna synpunkter

Skövde kommun har getts tillfälle att lämna synpunkter på uppgifterna som ligger till grund för beslutet och på redogörelsen för ärendet. Skövde kommun har den 3 oktober 2025 lämnat in följande synpunkter:

Skövde kommun ansluter sig till A&ÅS redogörelser av hur deponiverksamheten har bedrivits sen 1940-talet och fram till i dag, inkluderat redogörelse för gällande tillstånd samt de avslutande åtgärder som vidtagits.

Skövde kommun anför inledningsvis att miljönämnden varken anger de rättsliga grunderna för sina överväganden eller hänvisar till vilka bestämmelser som ligger till grund för dessa. Därav kan kommunen inte utläsa om miljönämnden avser att förelägga med stöd av deponiförordningen eller de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken, eller några andra bestämmelser som är hänförliga till den verksamhet som har bedrivits på Risängen.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 57 forts.

Kommunen har självmant fått spekulera i vad som kan tänkas ligga till grund för miljönämndens överväganden. Detta måste anses utgöra en väsentlig brist och meddelandet uppfyller inte det grundläggande kravet på tydlighet.

Skövde kommun gör i första hand gällande att deponiförordningen inte är tillämplig.

I andra hand gör kommunen gällande att 38–42 §§ i deponiförordningen inte är tillämpliga.

Skövde kommun påtalar att det är möjligt att besluta om förelägganden som behövs för att de allmänna hänsynsreglerna skall följas.

Kommunen anför att miljönämnden i tidigare föreläggande riktat till A&ÅS inte angett om utsläpp av avloppsvatten försämrar status eller äventyrar uppnåendet av någon miljö kvalitetsnorm eller om de åtgärder som anges har någon reell påverkan. Kommunen framför att det inte finns något som överhuvudtaget styrker att verksamheten har påverkan på miljön på ett otillåtet sätt. Nämnden har inte beaktat att det kan finnas alternativa åtgärder för att komma till rätta med det som nämnden anser vara ett problem.

Skövde kommun vidhåller uppgifterna om de kostnader som de slutliga åtgärderna beräknas uppgå till.

Skövde kommun gör gällande att det inte finns förutsättningar att förelägga en verksamhetsutövare på detta sätt.

Sammantaget tillbakavisar Skövde kommun miljönämndens överväganden om föreläggande.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

26 kap. 9 § miljöbalken 1998:808: En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas.

2 kap. 1 § miljöbalken: När frågor prövas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor prövas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt denna balk är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.

MN § 57 forts.

2 kap. 2 § miljöbalken: Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

2 kap. 7 § miljöbalken: Kraven i 2–5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

26 kap. 21 § miljöbalken: Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i denna balk eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller också för den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från sådan verksamhet.

Miljönämndens bedömning

Eftersom Skövde kommun meddelat att de tagit över rollen som verksamhetsutövare behöver miljönämnden fatta ett nytt beslut om plan för sluttäckning. Miljönämnden bedömer sammanfattningsvis att det är rimligt att Skövde kommun som nuvarande verksamhetsutövare ska lämna in en plan i enlighet med föreläggandet för sluttäckning av område 1–5.

En miljömässigt godtagbar sluttäckning av Risängens deponi är viktigt för miljön och människors hälsa. Inte minst för kommuninvånarna i Skövde, särskilt med tanke på att deponin numera är belägen i en central och expanderande del av tätorten Skövde.

Skövde kommun har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet. Nämnden konstaterar att Skövde kommun ansluter sig till A&ÅS redogörelser av hur deponiverksamheten har bedrivits sen 1940-talet och fram till idag, inkluderat redogörelse för gällande tillstånd samt de avslutande åtgärder som vidtagits. I övrigt kan miljönämnden inte se att yttrandet tillför ärendet några nya omständigheter eller fakta i sak av betydelse för bedömningsunderlaget.

Miljönämnden anser att område 1–5 på Risängens deponi ska sluttäckas på så vis att konstruktionen ska säkra att mängden lakvatten som passerar genom täckningen inte överskrider eller kan komma att överskrida 50 liter per kvadratmeter och år. En plan för sluttäckning av område 1–5 på Risängens nordvästra område behöver därför lämnas in till miljönämnden.

MN § 57 forts.

Skövde kommun har som verksamhetsutövare bevisbördan att visa att en godkänd sluttäckning har genomförts av område 1–5. Den tidigare verksamhetsutövaren, A&ÅS, hävdar att den information de gått igenom från historiska dokument visar att område 1–5 är sluttäckta enligt dåtidens krav. De krav som gällde innan förordningen (2001:512) om deponering av avfall trädde i kraft.

Miljönämnden bedömer att Skövde kommun inte har kunnat visa att det finns en sluttäckning som utgör ett tillräckligt bra skydd för människors hälsa och miljön i dag och för kommande generationer. Kommunen har inte heller visat att det finns några omständigheter som gör att en sluttäckning med högre genomsläpplighet än 50 liter per kvadratmeter och år, som anges i deponiförordningen, är godtagbar.

Verksamhetsbeskrivningar, vegetationsplaner och flygbilder som visar att verksamheter etablerats på områdena samt att ytor är asfalterade och/eller har blivit belagda med betong är enligt miljönämnden inte tillräckliga bevis för att ett betryggande skydd lagts på område 1–5. Skövde kommun har inte genom undersökningar kunnat visa på att de uppgifter som redovisats har skett så som beskrivits eller att det skulle ha gett tillräckligt skydd för miljön och människors hälsa. Kommunen har inte heller kunnat visa några beslut om godkända sluttäckta ytor från dåvarande eller nuvarande tillsynsmyndighet – och inte heller från någon tillståndsmyndighet.

Täckningen av deponin

De äldre delarna av Risängens deponi, område 1–5 finns inte specifikt avhandlade i det nuvarande tillståndet för verksamheten (daterat 2007-05-11, dnr 551-68986-2005). Skövde kommun tolkar det som att tillståndsmyndigheten därmed anser att området är sluttäckt.

Sluttäckningen av de äldre delarna avhandlas inte specifikt i nuvarande tillstånd. Detta kan dock inte tolkas som att tillståndsmyndigheten har bedömt att sluttäckningen är godkänd.

Miljönämnden förstår det som att tillståndsmyndigheten av givna orsaker meddelat ett tillstånd till deponiverksamhet inom ansökt verksamhetsområde och att hela verksamhetsområdet ingår i tillståndet. I Risängens tillstånd ingår delområde 1–5 i det tillståndsgivna verksamhetsområdet. I verksamhetsområdet ingår delområden som behövs för driften, såsom till exempel byggnader och kör- och lossningsytor. Tillståndsmyndigheten har därmed inte haft anledning att uttala sig om eventuella sluttäckningsfrågor inom ansökt verksamhetsområde. Frågor om sluttäckning av område 1–5 eller sluttäckning generellt var inte aktuella i prövningen eftersom det inte ingick i ansökan och inte heller avhandlades under prövningsprocessen.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 57 forts.

Att XR Miljöhantering AB har fått tillstånd för verksamhet innebär inte att ytorna är godkända och avslutade av tillståndsmyndighet eller tillsynsmyndighet. XR Miljöhantering AB genomförde en periodisk besiktning av verksamheten den 7 november 2023. I rapporten från besiktningen, daterad till 2023-12-18, står det ”Miljöstationen ligger på en gammal tipp, långt från bostäder. Den delen av tippet som anläggningen ligger på (och även kommunens ÅVC som ligger vägg i vägg) är inte sluttäckt”.

Skövde kommun, eller den tidigare verksamhetsutövaren A&ÅS, har inte heller genom några undersökningar visat vad respektive område innehåller för avfall mer specifikt.

Avfall som i dag klassas som farligt avfall har tidigare lämnats in för deponering från både hushåll och industrier, och kan mycket väl finnas i samtliga av områdena 1–5 i deponin. Verksamhetsutövaren har tidigare svarat via Sweco att ”inget farligt avfall har deponerats vad man vet”. Det har alltså inte kunnat bevisats att det inte finns farligt avfall i område 1–5 vilket gör det ännu mer motiverat att göra en sluttäckning som uppfyller kraven i deponiförordningen. Beaktas bör att det skydd som en sluttäckt deponi ska ha behöver fungera under flera hundra år.

Verksamhetsutövaren har tidigare uppgett att område 2 är asfalterat med uppsamling av dagvatten som i dag leds till lakvattensystemet. Övriga ytor har sluttäckts med jord eller grus. Miljönämnden anser att en sluttäckning med jord, grus och asfalt inte kan anses som ett bra skydd. Föroreningar som kan spridas från äldre deponier är bland annat tungmetaller, klorerade och icke klorerade lösningsmedel, klorerade kolväten, fenoler, olja och närsalter. Deponierna kan också vara en källa till utsläpp av växthusgaser i form av främst metan.

Miljönämnden ifrågasätter stabiliteten i slänterna vid område 1 och 5, vilken Skövde kommun har hävdar är bra. Trots det hävdar kommunen att det inte går att kontrollera vilka massor som finns i dessa områden utan att äventyra släntstabiliteten. Stabilitetsfrågan är viktig, dock sekundär i förhållande till de miljörisker som en bristande sluttäckning kan medföra. Inget tyder dessutom på att en fullgod sluttäckning inte kan ske med god stabilitet.

Vilken genomsläpplighet en täckning av en deponi har påverkar hur mycket föroreningar som lakas ur. Tätningen, materialskiktet och uppsamlingssystemet ska konstrueras så att lakvatten inte läcker med mer än 50 liter per kvadratmeter och år från en deponi för icke-farligt avfall enligt deponiförordningen.

MN § 57 forts.

Miljönämnden bedömer att det inte är visat att de lokala omständigheterna såsom exempelvis hydrogeologi, omgivning eller nuvarande täckning är sådana att det finns skäl att ställa lägre krav än vad som följer av moderna miljökrav, dvs. de krav som är förenliga med deponiförordningen.

Miljökvalitetsnormer för recipienterna

Miljönämnden anser vidare att en sluttäckning av område 1–5 enligt de krav som finns i deponiförordningen, skulle kunna bidra till att förbättra statusen på vattendraget Svesån och även Ösan, som Svesån mynnar ut i. En sluttäckning skulle minska mängden lakvatten och föroreningar såsom olika PFAS-ämnen, till dessa vattendrag. Lakvattnet från deponin släpps i dag till Skövde avloppsreningsverk. Reningsverket släpper ut renat avloppsvatten till Mörkebäcken som mynnar ut i Svesån.

Vid miljönämndens tillsynsbesök på Skövde reningsverk den 11 mars 2024 framkom att reningsverket har sagt upp avtalet om att ta emot lakvatten från Risängens deponi. Lakvattnet ska i stället släppas till Svesån. Svesåns statusklassning är måttlig ekologisk status, ej god kemisk status och naturlig tillkomst/härkomst. En punktkälla med betydande påverkan på Svesån är Risängens deponi, där miljögifter riskerar att sänka vattendragets status. Miljögifter som koppar, PFOS (perfluoroktansulfonsyra och dess derivater), benzo(a)pyren, ämnesgruppen PAH:er och ämnesgruppen metaller pekas ut som risker för sänkt status.

Ösan har klassningen måttlig ekologisk status, uppnår ej god kemisk status och naturlig tillkomst/härkomst. Ösan uppnår inte kraven för god kemisk status eftersom gränsvärdet för PFOS i ytvatten överskrids. Åtgärder bör sättas in så snart som möjligt för att nå målet om en god kemisk status till år 2027. Vattendraget Ösan går ut i sjön Östen, som rinner vidare till Tidån och sedan ut i Väneren. Väneren försörjer ca 800 000 personer med dricksvatten bland annat i Lidköping, Mariestad, Vänersborg och Karlstad.

I det norra lakvattendiket vid Risängens deponi har man uppmätt PFOS till 24 nanogram per liter (ng/l) och PFOA till 12 ng/l. I det södra lakvattendiket har man uppmätt PFOS till 120 ng/l och PFOA till 330 ng/l.

I lakvattendamm 1 har man uppmätt PFOS till 89 ng/l och PFOA till 240 ng/l. Dessa prover togs i maj 2016. Provresultaten efterfrågades av nämnden eftersom det enligt en tjänsteanteckning från tillsyn 2018 framkommit information om att Risängen då (2018) för 20 år sedan använts som brandövningsplats.

Livsmedelsverket har satt ett gränsvärde för PFAS 4 till 4 ng/l. PFAS 4 omfattar PFOA, PFNA, PFOS och PFOS, vilket innebär att de värden som mätts upp i lakvattendikena och lakvattendamm 1 på Risängen överskrider PFAS 4.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 57 forts.

Uppgifterna om brandövningar är enligt miljönämnden mycket oroande. Vetenskapliga rön om PFAS och dess eventuella långsiktiga hälso- och miljökonsekvenser ställer i enlighet med försiktighetsprincipen än högre krav på Risängens sluttäckning.

Miljönämnden ifrågasätter de uppgifter som verksamhetsutövaren har lämnat in om hur mycket lakvatten som bildas från ytorna på område 1–5.

Efter möte med miljönämnden och verksamhetsutövaren den 4 februari 2019 lämnade verksamhetsutövaren in uppgifter om att det uppstår 13 120 m³ lakvatten per år från område 1–5, uppgifter som Sweco hade tagit fram åt dem. Om genomströmningskravet på maximalt 50 l/m² och år uppfylls skulle lakvattenmängden från område 1–5 uppgå till ca 4 100 m³/år.

När verksamhetsutövaren skickade in ett svar på miljönämndens föreläggande den 22 december 2020 svarade de att mängden lakvatten som uppkommer från område 1–5 är 5 986 m³ per år. Med en genomströmning på maximalt 50 l/m² och år skulle lakvattenmängden bli 4 005 m³/år.

Miljönämnden kan konstatera att ungefär samma siffra redovisas för hur mycket lakvatten som bildas från område 1–5 om genomströmningskravet på max 50 l/m² och år uppfylls, men att siffran på hur mycket lakvatten som bildas från dessa områden skiljer sig åt väldigt mycket mellan 2014 och 2020 – 13 120 m³ jämfört med 5 986 m³ lakvatten per år. Diskrepansen mellan de av verksamhetsutövaren uppgivna mängderna är oroande i sig och medför även farhågor om verksamhetsutövaren uppfyller miljöbalkens kunskapskrav.

Rimlighetsavvägning

I miljöbalkens allmänna hänsynsregler framgår att en rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska göras. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. Skövde kommun anser att delområde 1–5 redan är sluttäckta och att det inte är ekonomiskt försvarbart att genomföra en ny sluttäckning.

MN § 57 forts.

Miljönämnden är av en annan uppfattning. Den dokumentation som verksamhetsutövaren tidigare har lämnat in om sluttäckningen av dessa områden visar inte att det är miljömässigt omotiverat och ekonomiskt orimligt att göra en sluttäckning med lägre krav än att mängden lakvatten som passerar genom täckningen inte överskrider eller kan antas komma att överskrida 50 liter per kvadratmeter och år. Det är inte visat att nuvarande ytskikt på område 1–5 av Risängens deponi inte utgör en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, i dag och för framtida generationer. Föreläggandet är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

Verksamhetsutövaren har tidigare uppskattat att det kostar ca 260 miljoner kronor (mnkr) att genomföra en sluttäckning av delområde 1–5.

Miljönämnden har jämfört beräkningen med siffror för sluttäckningen av andra deponier. Tingsryds kommun har 2016 låtit konsulter bedöma kostnader för att sluttäcka deras deponi, där redovisade man en kostnad på mellan 300 och 500 kronor per kvadratmeter (kr/m²). Sluttäckningen av Malungs avfallsanläggning på 8 hektar (80 000 m²) innebar en kostnad på 350 kr/m². Arboga kommun gjorde 2021 en beräkning av sluttäckning av ”Kallstenstippen” och kom fram till att det skulle kosta 200–350 kr/m². För Halmstads kommuns sluttäckning av 15 000 m² blev kostnaden ca 500 kr/m².

Verksamhetsutövaren har i sin redovisning för kostnaden att sluttäcka områdena 1–5 räknat på 250 kr/m². Området är 8 ha (80 000 m²) och kostnaden ligger då på ca 20 miljoner kr. Utifrån ovanstående får detta anses vara en rimlig kostnad. Skulle kostnaden uppgå till 350 kr/m² så blir summan 28 miljoner kr.

Verksamhetsutövaren har även redovisat att kostnaden för kulvertering av ytvatten skulle ligga på 23 miljoner kr. Detta enligt Swecos ”PM Utfyllnad med rödfyrsmassor på norra Risängen – alternativa lösningar för hantering av dag- och lakvatten” (2014). Frågan är hur aktuellt det är nu. Vidare står det att verksamhetsutövaren skulle behöva köpa mark av Volvo för 875 000 kr, och att en kostnad för omläggning av väg skall tillkomma. Nämnden konstaterar att dessa ”behov” och kostnader inte har verifierats under sluttäckningsprocessen fram till 2025.

MN § 57 forts.

Den stora kostnaden i verksamhetsutövarens kostnadsberäkningar handlar dock om att det skulle kosta 215 miljoner kronor att flytta XR:s verksamhet på området. I redovisningen står endast att XR bedömer kostnaden för att flytta ovanstående verksamhet till ca 215 miljoner kronor. Bedömningen gjordes i augusti 2020. Det finns ingen kostnadsberäkning redovisad och det framkommer inte heller varför verksamhetsutövaren för deponin skulle behöva stå för den kostnaden. Innan den frågan utreds kan man se att kostnaden eventuellt skulle ligga på 260 minus 215 mnkr = 45 mnkr.

Nämnden anser att kostnader för att flytta XR:s verksamhet inte har med sluttäckningen att göra. Skövde kommuns avtal och andra civilrättsliga skyldigheter påverkar inte vilka krav som kan ställas på sluttäckning enligt miljöbalken. Miljönämnden bedömer utifrån detta att det är rimligt att Skövde kommun som nuvarande verksamhetsutövare ska lämna in en plan i enlighet med föreläggandet för sluttäckning av område 1–5.

Fortsatt handläggning

När Skövde kommun har redovisat planen för sluttäckning av område 1–5 kommer miljönämnden att granska den. Om Skövde kommun inte redovisar planen till nämnden senast sex månader efter att beslutet har vunnit laga kraft, kan miljönämnden komma att besluta om ett nytt föreläggande med vite.

Avgift för handläggning

Handläggningen av detta ärende ingår i den årliga avgift som Skövde kommun redan har betalat.

Information om avgifter för miljötillsyn hittar ni på Miljösamverkans webbplats, www.miljoskaraborg.se, följ genvägen Taxor och avgifter.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-26

Beslutet skickas till

Skövde kommun, servicenämnden

Bilaga till Skövde kommun

Överklagningshänvisning

Delgivningsmetod

E-post

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken från länsstyrelsen för verksamheter i Essunga kommun

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att föreslå att direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg begära överlåtelse av tillsynsansvaret enligt miljöbalken för tillsynsobjekt i Essunga kommun enligt 1 kapitlet 18 § samt 2 kapitlet 29 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Begäran omfattar följande:

- Vattenskyddsområden som är beslutade av länsstyrelsen.
- Objekt med provningsnivå B-objekt enligt miljöbalken, se tabell 1.

Redogörelse för ärendet

Från och med 1 januari 2026 är Essunga kommun medlem i kommunalförbundet Miljösamverkan östra Skaraborg. Förbundets direktion begärde år 2012 att länsstyrelsen skulle överlåta ansvaret för den operativa tillsynen enligt miljöbalken för ett antal A- och B-objekt i de kommuner som då ingick i kommunalförbundet. Länsstyrelsen beslutade om överlåtelse av tillsynsansvaret enligt miljöbalken den 16 december 2012 (dnr 504-21254-2012, 504-14355-2013).

Förbundet och länsstyrelsen har genomfört samråd inför en eventuell överlåtelse av tillsynsansvar i Essunga kommun den 20 oktober 2025. Vid samrådet kartlades vilka objekt i Essunga kommun som var aktuella för överlåtelse.

Aktuella objekt för överlåtelse:

- a) Vattenskyddsområden som är beslutade av länsstyrelsen.
- b) Tillståndspliktiga verksamheter enligt tabell 1.

Tabell 1. Objekt för överlåtelse av tillsyn

Objekt	Nuvarande tillsynsmyndighet	Prövningsnivå	Klassningskod
Åsamossen	Länsstyrelsen	B	10.20
Nossebro avloppsreningsverk	Länsstyrelsen	B	90.10
Främmostadverken AB, Componenta Främmostad AB	Länsstyrelsen	B	34.70
Dahréntråd AB	Länsstyrelsen	B	39.10-i
Bärebergs Järn & Maskin AB	Länsstyrelsen	B	90.119

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Anders Karlsson

MN § 58 forts.

Skälen för miljönämndens beslut

Miljönämnden bedömer att förbundet innehar kompetens och resurser för att kunna överta tillsynen för aktuella objekt i Essunga kommun. Förbundet har sedan många år ansvarat för den operativa tillsynen för A- och B-objekt i befintliga medlemskommuner vilket gör att kompetens, arbetssätt och andra viktiga förutsättningar finns inom förbundet.

Resurser

Nämnden har personella resurser för att överta det operativa tillsynsansvaret för aktuella objekt. Utökade resurser finns med i behovsutredningen för åren 2026–2028 och möjliggör att det finns utrymme i tillsyn- och kontrollplanen för att inrymma aktuella objekt.

Organisation

Nämnden bedömer att förbundets interna struktur och ansvarsfördelning ger goda förutsättningar för att överta tillsynen från länsstyrelsen.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2025-11-24

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Information

- a) Redovisning av projektrapport: Kontroll enligt miljöbalken av avfallstransportörer (dnr 2025-4897)
- b) Indexuppräknings av taxor (dnr 2025-5676)
- c) Redovisning av arbete med Handlingsplan för Miljösamverkan östra Skaraborgs dataskyddsarbete 2024–2025 (dnr 2024-6266)
- d) Brev från föreningen VA i tiden (dnr 2025-4813)
- e) Rapport efter senaste sammanträdet med Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Projektrapporter

Miljönämnden har tagit del av följande projektrapporter:

- a) Miljötillsyn av avloppsreningsanläggningar i mindre tätorter och vid enskilda verksamheter på landsbygden (dnr 2025-4486)
- b) Kontroll enligt miljöbalken på grund- och gymnasieskolor, fokus på ljudmiljö och riskbedömning (dnr 2024-5441)
- c) Kontroll av rökfria miljöer på högstadieskolor, gymnasier, hållplatser och perronger (dnr 2024-5730)
- d) Livsmedelskontroll hos skolor, förskolor, vård- och omsorgsverksamheter (dnr 2024-5806)
- e) Miljötillsyn hos återförsäljare av biocidprodukter (dnr 2025-4660)
- f) Kontroll enligt miljöbalken av avfallstransportörer (dnr 2025-4897)
- g) Granskning av miljörapporter för verksamhetsåret 2024 från lantbruk och en biogasanläggning (dnr 2024-5682)
- h) Miljötillsyn hos tillståndspliktiga verksamheter: lantbruk och biogasanläggning (dnr 2024-5683)
- i) Miljötillsyn hos lantbrukare i södra Falköping (dnr 2024-5685)

Övriga frågor

- Anders Lundgren (C) informerar om vad som hänt gällande sanering av PFAS-föreningar vid Karlsborgs flygplats sedan nämnden var där på studiebesök i juni 2025.
- Anders Lundgren (C) berättar om provtagningar relaterade till miljönämndens beslut om tillfälliga kostrekommendationer för södra Bottensjön, Karlsborgs kommun.
- Miljönämndens ordförande Mikael Wendt (L) tackar nämnden och miljökontoret för gott samarbete under året och önskar alla en god jul och ett gott nytt år.
- Knut Indebetou (M) tackar ordföranden för att han leder sammanträdena på ett trevligt sätt och önskar honom en god jul.

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

Detta dokument är elektroniskt signerat enligt EU:s förordning eIDAS och utgör en avancerad elektronisk underskrift och är juridiskt bindande.

Signed by: MIKAEL WENDT

Date: 2025-12-06 22:31:45

BankID refno: 019af593-d16a-7323-b73f-d4a33921ae59

Ordförande i Miljönämnden östra Skaraborg: Mikael
Wendt

Signed by: Anders Berndt Henning Karlsson

Date: 2025-12-08 15:30:19

BankID refno: 019afe5e-acbb-7482-ac85-ad85c59b78f2

Ledamot i Miljönämnden östra Skaraborg: Anders
Karlsson

Signed by: ELEONOR DAAG

Date: 2025-12-08 15:52:04

BankID refno: 019afe72-9d93-7342-8501-ad4e85f8625e

Miljösekreterare: Eleonor Daag